

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾
z dnia 2007 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej
w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”,
objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr ... , poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zwanego dalej „Programem”, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa;
- 4) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach Unii Europejskiej, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2.

1. Pomoc finansowa w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem, zwana dalej „pomocą”, może być przyznana osobie fizycznej, która:

- 1) jest posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego w rozumieniu Kodeksu cywilnego, o powierzchni użytków rolnych co najmniej

1 ha lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, zwanych dalej „gospodarstwem”;

2) prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą w rozumieniu przepisów o podatku rolnym, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb, zwaną dalej „działalnością rolniczą”;

3) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;

4) jest pełnoletnia i nie ukończyła:

a) 60 lat – w przypadku kobiet,

b) 65 lat – w przypadku mężczyzn;

5) posiada następujące kwalifikacje zawodowe:

a) wykształcenie rolnicze wyższe lub średnie, lub

b) wykształcenie zasadnicze zawodowe rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo tytuł kwalifikacyjny w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub

c) wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i ukończone studia podyplomowe na kierunku związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub

d) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i co najmniej 5 – letni staż pracy w rolnictwie;

e) kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy inwestycyjnej rolnikom w państwie, którego posiada obywatelstwo, w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) - jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego;

6) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy.

2. Za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, w którym osoba ubiegająca się o pomoc, podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik, lub okres zatrudnienia w gospodarstwie, na podstawie umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolniczej, lub okres, w którym wnioskodawca był posiadaczem gospodarstwa.

3. Szczegółowy wykaz kierunków studiów rolniczych, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3.

Pomoc może być przyznana osobie prawnej, jeżeli:

- 1) spełnia warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 6;
- 2) jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym;
- 3) co najmniej jedna osoba wchodząca w skład organu, do zakresu działania którego należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie, lub osoba zatrudniona do prowadzenia gospodarstwa, posiada następujące kwalifikacje zawodowe:
 - a) wyższe lub średnie wykształcenie rolnicze lub
 - b) wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem produkcją rolną lub produkcją w dziale specjalnym produkcji rolnej albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem produkcją rolną lub produkcją w dziale specjalnym produkcji rolnej,
 - c) kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy inwestycyjnej rolnikom w państwie, którego posiada obywatelstwo, w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) - jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego.

§ 4.

Pomoc może być przyznana wspólnikom spółki cywilnej, jeżeli:

- 1) spełniają warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 1 i 6;
- 2) spełniają warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3 i 4 – w przypadku gdy wspólnikami są osoby fizyczne;

- 3) są wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym – w przypadku gdy współnikami są osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;
- 4) prowadzą w ramach umowy spółki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą;
- 5) co najmniej jeden ze współników posiada kwalifikacje zawodowe określone w § 2 ust. 1 pkt 5 albo § 3 pkt 3.

§ 5.

Pomoc może być przyznana spółce prawa handlowego nieposiadającej osobowości prawnej, jeżeli:

- 1) spełnia warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 6;
- 2) co najmniej 1 osoba uprawniona do prowadzenia spraw spółki spełnia warunki wymienione w § 3 pkt 2 i 3.

§ 6.

1. Warunek, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 4 i 5, powinien być spełniony w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.
2. Warunek, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 5, w przypadku gdy o przyznanie pomocy ubiega się beneficjent działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem, powinien być spełniony najpóźniej w terminie wyznaczonym w związku z przyznaniem premii.

§ 7.

1. Pomoc może być przyznana, jeżeli:

- 1) operacja jest zgodna z Programem i warunkami określonymi w rozporządzeniu;
- 2) operacja obejmuje inwestycje związane z prowadzeniem działalności rolniczej;
- 3) realizacja operacji w gospodarstwie jest uzasadniona pod względem ekonomicznym i przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, w tym:
 - a) wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), w szczególności w wyniku racjonalizacji technologii produkcji lub wprowadzenia innowacji,

- zmiany profilu lub skali produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu, lub
- b) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie ochrony środowiska, lub
 - c) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie warunków utrzymania zwierząt, lub
 - d) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie higieny i bezpieczeństwa produkcji, lub
 - e) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) inwestycje wchodzące w zakres operacji spełniają wymagania wynikające z przepisów, mających do nich zastosowanie;
 - 5) operacja nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
 - 6) operacja nie jest realizowana z udziałem innych środków publicznych, z wyłączeniem pomocy udzielonej w ramach działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom” objętego Programem.

2. Pomoc może być przyznana na realizację operacji, w ramach której są przewidziane inwestycje mające na celu dostosowanie gospodarstwa do standardów, wymaganych przepisami prawa:

1) w zakresie higieny produkcji mleka oraz warunków utrzymania zwierząt – jeżeli inwestycję podejmuje beneficjent działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom” objętego Programem zgodnie ze złożonym przez niego planem rozwoju gospodarstwa, a dostosowanie gospodarstwa nastąpi w okresie 36 miesięcy od dnia podjęcia prowadzenia gospodarstwa;

2) w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego - pod warunkiem, że dostosowanie nastąpi w terminie nie dłuższym niż 36 miesięcy od dnia, w którym dany standard stał się obowiązujący.

§ 8.

- 1. Operacja objęta pomocą jest realizowana w jednym lub dwóch etapach.
- 2. Złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią lub wniosku o płatność ostateczną w przypadku operacji realizowanej w jednym etapie następuje nie później niż w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

3. Zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach następuje nie później niż w terminie 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy.
4. W ramach płatności ostatecznej można ubiegać się o nie mniej niż 25% łącznej planowanej kwoty pomocy, z wyłączeniem nabycia rzeczy objętych operacją, będących przedmiotem leasingu.
5. Wniosek o płatność ostateczną powinien zostać złożony do dnia 30 czerwca 2015 r.

§ 9.

1. Operacja obejmująca nabycie rzeczy będących przedmiotem leasingu może być realizowana w nie więcej niż 10 etapach.
2. W przypadku operacji, o której mowa w ust. 1:
 - 1) wniosek o płatność może być składany nie częściej niż dwa razy w roku po zakończeniu realizacji poszczególnych etapów;
 - 2) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną następuje w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

§ 10.

1. Pomoc polega na refundacji części wydatków stanowiących koszty kwalifikowalne operacji realizowanej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem, określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia, zwane dalej „kosztami kwalifikowalnymi”.
2. Refundacji w ramach pomocy podlegają koszty kwalifikowalne, które zostały poniesione po dniu zawarcia umowy do dnia upływu terminu realizacji operacji określonego w umowie, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne - zostały poniesione nie wcześniej niż 1 stycznia 2007 r.
3. Ponoszenie kosztów do kwoty 10 tys. zł może następować w formie gotówkowej, a powyżej tej kwoty - w formie bezgotówkowej.
4. Maksymalna wysokość pomocy przyznanej i wypłaconej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem, w okresie realizacji Programu nie może przekroczyć 500 tys. zł.

5. Pomoc może być przyznana na realizację operacji o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 tys. zł.

6. Przepis ust. 5 nie dotyczy operacji obejmujących wyłącznie wyposażenie gospodarstwa w urządzenia do składowania nawozów naturalnych lub związanych z dostosowaniem do norm wspólnotowych.

7. Refundacji podlega do:

- 1) 40% kosztów kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem pkt 2-5;
- 2) 50% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia;
- 3) 50% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 oraz obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. UE L 327/1 z dnia 22.12.2000), zwanej dalej „dyrektywą 2000/60/WE”;
- 4) 60% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 oraz obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, przez osobę, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia;
- 5) 75% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej w związku z wdrożeniem w życie dyrektywy 91/676/EWG Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego – na podstawie umów zawartych do dnia 30 kwietnia 2008 r.

8. Za operację realizowaną na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 oraz obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, uważa się projekt dotyczący budowy,

przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli, lub wyposażenia budynków lub budowli wchodzących w skład gospodarstwa, położonych na tych obszarach lub operację realizowaną w gospodarstwie, w którym co najmniej 50% użytków rolnych położonych jest na tych obszarach.

9. Pomoc na realizację operacji na obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 może być przyznana, jeżeli obszar ten jest objęty siecią NATURA 2000 w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

10. W przypadku wspólników spółki cywilnej refundacji podlega do 50% kosztów kwalifikowalnych, jeżeli żaden ze wspólników w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończył 40 roku życia.

§ 11.

1. Wnioski o przyznanie pomocy składa się corocznie.

2. W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli:

1) uprzednio złożony wniosek o przyznanie pomocy został pozostawiony bez rozpatrzenia lub odmówiono przyznania pomocy;

2) wnioskodawca ubiega się o pomoc na realizację operacji, w przypadku którego refundacji podlega maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych; w takim przypadku składa się oddzielny wniosek o przyznanie pomocy.

§ 12.

1. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej Agencji, informację o możliwości składania w danym roku wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem.

2. Wniosek o przyznanie pomocy można składać po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości na stronie internetowej Agencji informacji, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli termin określony zgodnie z ust. 2 upływa w dniu wolnym od pracy, wniosek o przyznanie pomocy można składać w pierwszym dniu roboczym następującym po dniu wolnym od pracy.

§ 13.

1. Wniosek o przyznanie pomocy składa się bezpośrednio, w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.
2. Wnioskodawca, z chwilą złożenia wniosku o przyznanie pomocy, otrzymuje potwierdzenie jego złożenia, zawierające datę i godzinę wpływu wniosku, opatrzone pieczęcią Agencji oraz podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

§ 14.

1. Wniosek o przyznanie pomocy zawiera w szczególności:
 - 1) numer identyfikacyjny wnioskodawcy zawarty w ewidencji producentów, stanowiącej część krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, o ile został nadany;
 - 2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 3) informacje o kwalifikacjach zawodowych;
 - 4) charakterystykę prowadzonej działalności,
 - 5) opis planowanej operacji;
 - 6) plan finansowy operacji;
 - 7) informacje dotyczące gospodarstwa;
 - 8) zestawienie rzeczowo – finansowe operacji;
 - 9) informacje o załącznikach;
 - 10) oświadczenia wnioskodawcy.
2. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się dokumenty określone w załączniku 3 do rozporządzenia.

§ 15.

1. Wnioski o przyznanie pomocy rozpatruje się zgodnie z kolejnością ich złożenia.
2. Wniosek o przyznanie pomocy podlega wstępnemu sprawdzeniu pod względem spełniania wymogów formalnych, w szczególności w zakresie kompletności dołączonych do wniosku dokumentów oraz poprawności jego wypełnienia.
3. W przypadku gdy nie zachowano wymaganego terminu złożenia wniosku o przyznanie pomocy lub wniosek nie został wypełnionych we wszystkich wymaganych pozycjach, lub nie dołączono do dokumentów wymienionych w ust. 1

pkt 1 i 4, ust. 2 pkt 1, ust. 3 pkt 1, 3 i 4, ust. 4 pkt 1 i 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, Agencja pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, o czym informuje wnioskodawcę w formie pisemnej z podaniem przyczyn.

4. W przypadku stwierdzenia podczas sprawdzania wymogów formalnych, że dokumentacja dołączona do wniosku nie jest kompletna lub wniosek nie jest poprawnie wypełniony, lub wystąpiły inne okoliczności dotyczące wniosku budzące wątpliwości formalne Agencja zwraca się w formie pisemnej do wnioskodawcy o złożenie brakujących lub poprawnie sporządzonych dokumentów, lub wyjaśnień w terminie 21 dni od dnia doręczenia pisma wnioskodawcy.

5. W przypadku gdy dostarczone w trybie określonym w ust. 4, dokumenty wymagają poprawienia lub wyjaśnienia, Agencja zwraca się w formie pisemnej do wnioskodawcy o uzupełnienie dokumentów lub złożenie wyjaśnień w terminie 21 dni od dnia doręczenia pisma wnioskodawcy.

6. W przypadku niedotrzymania przez wnioskodawcę terminów, o których mowa w ust. 4 lub 5, Agencja pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, o czym informuje wnioskodawcę w formie pisemnej z podaniem przyczyn.

7. W uzasadnionych przypadkach wynikających z przyczyn niezależnych od wnioskodawcy, Agencja może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu, o którym mowa w ust. 4 lub 5, jednak nie dłużej niż o 6 miesięcy. W przypadku przedłużenia terminu o więcej niż miesiąc, wnioskodawca powinien udokumentować przyczynę przedłużenia. W przypadku niedotrzymania przedłużonego terminu przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.

8. W przypadku doręczenia przez pocztę brakujących lub poprawnie sporządzonych dokumentów lub wyjaśnień, o których mowa w ust. 4 lub 5, dniem ich doręczenia jest data stempla pocztowego.

9. Złożony wniosek o przyznanie pomocy nie może być zmieniany przez wnioskodawcę w zakresie planowanych kosztów lub zakresu rzeczowego operacji, z wyłączeniem zmian wynikających z wezwań Agencji, o których mowa w ust. 4 i 5.

10. Jeżeli termin, o którym mowa ust. 4, 5 i 7, wypada na dzień wolny od pracy, termin ten upływa w pierwszym dniu roboczym następującym po upływie dnia wolnego od pracy.

11. W przypadku stwierdzenia, w trakcie sprawdzania pod względem spełniania wymogów formalnych wniosku o przyznanie pomocy, że wnioskodawca nie spełnia warunków przyznania pomocy, Agencja odmawia przyznania pomocy.

§ 16.

1. Wniosek o przyznanie pomocy spełniający wymagania formalne podlega ocenie techniczno-ekonomicznej, w szczególności w zakresie możliwości realizacji celów określonych warunków Programie i efektywności operacji.
2. Wniosek o przyznanie pomocy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy licząc od pierwszego dnia roboczego następującego po dniu złożenia wniosku.
3. Okres, w którym wnioskodawca korzystał z możliwości określonych w § 15 ust. 4, 5 lub 7 przerywa bieg terminu, o którym mowa w ust. 2.
4. W przypadku gdy w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, termin, o którym mowa w ust. 2, wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień, nie dłużej jednak niż o 2 miesiące, o czym Agencja informuje na piśmie wnioskodawcę.

§ 17.

1. Prezes Agencji podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej Agencji, nie rzadziej niż co 14 dni, informacje o zapotrzebowaniu na środki wynikające ze złożonych wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem, w danym roku realizacji Programu.
2. Termin składania wniosków o przyznanie pomocy w danym roku upływa z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji określającej, że zapotrzebowanie, o którym mowa w ust. 1, osiągnęło co najmniej 120% dostępnych środków w danym roku.

§ 18.

1. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy, Agencja wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy. Termin ten nie powinien być dłuższy niż 14 dni od dnia wysłania pisma.
2. W przypadku gdy wnioskodawca poinformuje Agencję o niemożności stawienia się w celu zawarcia umowy w wyznaczonym terminie, Agencja w porozumieniu z wnioskodawcą ustala inny termin.
3. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się na podpisanie umowy w wyznaczonym terminie i nie poinformował o tym fakcie, Agencja, po upływie

terminu, o którym mowa w ust. 1, wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin podpisania umowy nie dłuższy niż 21 dni od dnia wysłania pisma.

4. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się do Agencji, w celu zawarcia umowy, w ustalonym zgodnie z ust. 2 terminie albo w terminie, o którym mowa ust. 3, Agencja odmawia przyznania pomocy.

§ 19.

1. Pomoc przyznaje się zgodnie z kolejnością złożenia wniosków o przyznanie pomocy.

2. Umowa jest zawierana na formularzu, określonym przez Agencję i dostępnym na stronach internetowych Agencji.

3. Poza informacjami określonymi w art. 23 ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich umowa zawiera w szczególności zobowiązania beneficjenta określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

4. Beneficjent dołącza do umowy oświadczenie:

1) małżonka o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej,

2) współposiadacza albo współposiadaczy gospodarstwa oraz ich małżonków o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej.

§ 20.

1. Zabezpieczeniem należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu przekazanym przez Agencję wraz z projektem umowy oraz dodatkowo - w przypadku inwestycji wieloetapowej - gwarancja bankowa albo ubezpieczeniowa, w zależności od postanowień umowy.

2. Weksel wraz z deklaracją wekslową, o których mowa w ust. 1, są podpisywane przez beneficjenta w obecności upoważnionego pracownika Agencji. Weksel wraz z deklaracją wekslową są składane w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

§ 21.

1. Pomoc może być wypłacona, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach, które mają zastosowanie do inwestycji objętej operacją;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów z tym związanych.

2. W przypadku gdy beneficjent nie spełnił wszystkich warunków, o których mowa w ust. 1, pomoc może być wypłacona w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty.

§ 22.

1. Pomoc jest wypłacana na wniosek o płatność.

2. Wniosek o płatność składa się po zrealizowaniu operacji lub każdego z jej etapów, w terminie określonym w umowie.

3. Wniosek o płatność dotyczy:

- 1) płatności pośredniej – w przypadku realizacji operacji wieloetapowych dla wniosków o płatność składanych po realizacji danego etapu, jeżeli etap ten nie jest etapem końcowym;
- 2) płatności ostatecznej – w przypadku wniosków o płatność składanych w ramach operacji jednoetapowych i wniosków składanych w ramach operacji wieloetapowych, po realizacji ostatniego etapu.

4. Do wniosku o płatność dołącza się dokumenty określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

5. Do wniosku o płatność stosuje się odpowiednio przepisy § 13.

§ 23.

Do rozpatrywania wniosku o płatność stosuje się odpowiednio § 15 ust. 1-9 i § 16.

§ 24.

1. Innymi niż wymienione w przepisach Unii Europejskiej kategoriami siły wyższej i wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, są:

- 1) katastrofa naturalna lub wypadek powodujący zniszczenie budynków, budowli, dóbr służących do produkcji rolnej,
- 2) wypadki lub awarie skutkujące zniszczeniem budynków, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem operacji,
- 3) kradzieże mienia będącego przedmiotem operacji, z wyłączeniem kradzieży, które nastąpiły na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta,
- 4) wystąpienie chorób lub organizmów kwarantannowych
- wpływające na możliwość realizacji zobowiązań beneficjenta.

2. Sposób postępowania beneficjenta i Agencji w przypadku wystąpienia okoliczności siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, określa umowa.

§ 25.

1. W przypadku ustalenia nienależnie lub nadmiernie pobranych środków, wypłaconych w wyniku błędu Agencji, beneficjent zwraca pomoc bez odsetek.

2. Beneficjent dokonuje zwrotu pomocy, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania, na rachunek Agencji podany w wezwaniu.

§ 26.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz.U. Nr 131, poz. 915).

Załącznik Nr 1

Szczegółowy wykaz kierunków studiów rolniczych, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa.

1. Wykaz kierunków studiów wyższych zawodowych, uzupełniających studiów magisterskich oraz studiów wyższych magisterskich, których ukończenie uznawane jest za posiadanie wykształcenia wyższego rolniczego:

- 1) rolnictwo;
- 2) ogrodnictwo;
- 3) weterynaria;
- 4) melioracje wodne lub inżynieria środowiska;
- 5) technika rolnicza i leśna;
- 6) zootechnika;
- 7) architektura krajobrazu.

2. W przypadku ukończenia studiów o kierunku innym niż wymienione powyżej, za przydatne do prowadzenia działalności rolniczej uznaje się kierunki studiów, na których w zakres nauki wchodziły przedmioty dotyczące technologii produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w wymiarze co najmniej 120 godzin.

3. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia średniego zawodowego rolniczego:

- 1) technik rolnik;
- 2) technik ogrodnik;
- 3) technik architektury krajobrazu;
- 4) technik hodowca o specjalności:
 - a) hodowla drobiu,
 - b) hodowla zwierząt;
- 5) technik hodowca koni;
- 6) technik pszczelarz;

- 7) technik rybactwa śródlądowego, w przypadku gdy w gospodarstwie prowadzona jest hodowla ryb;
- 8) technik weterynarii, w przypadku gdy w gospodarstwie prowadzony jest chów zwierząt;
- 9) technik ekonomista o specjalności:
 - a) ekonomika i rachunkowość przedsiębiorstw rolniczych,
 - b) rachunkowość i rynek rolny;
- 10) technik towaroznawca o specjalności surowce rolne;
- 11) technik agrobiznesu;
- 12) technik mechanizacji rolnictwa;
- 13) technik melioracji wodnych;
- 14) technik inżynierii środowiska i melioracji.

4. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia zasadniczego zawodowego rolniczego:

- 1) rolnik;
- 2) ogrodnik;
- 3) pszczelarz;
- 4) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 5) rybak śródlądowy, w przypadku gdy w gospodarstwie jest prowadzony chów i hodowla ryb.

5. Studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem

Za studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem uznaje się studia, których program obejmuje co najmniej jedno z następujących zagadnień:

- 1) ekonomikę rolnictwa;
- 2) organizację lub technologię produkcji rolniczej;
- 3) marketing artykułów rolnych;
- 4) rachunkowość rolniczą;
- 5) agrobiznes.

6. Wykaz tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej:

- 1) rolnik:
 - a) wykwalifikowany rolnik,
 - b) mistrz rolnik;

- 2) rolnik upraw polowych:
 - a) wykwalifikowany rolnik upraw polowych,
 - b) mistrz – rolnik upraw polowych;
- 3) rolnik łąkarz:
 - a) wykwalifikowany rolnik łąkarz,
 - b) mistrz – rolnik łąkarz;
- 4) rolnik chmielarz:
 - a) wykwalifikowany rolnik chmielarz,
 - b) mistrz – rolnik chmielarz;
- 5) rolnik hodowca bydła:
 - a) wykwalifikowany rolnik hodowca bydła,
 - b) mistrz – rolnik hodowca bydła;
- 6) rolnik hodowca trzody chlewnej:
 - a) wykwalifikowany rolnik hodowca trzody chlewnej,
 - b) mistrz – rolnik hodowca trzody chlewnej;
- 7) rolnik hodowca owiec:
 - a) wykwalifikowany rolnik hodowca owiec,
 - b) mistrz – rolnik hodowca owiec;
- 8) rolnik hodowca koni:
 - a) wykwalifikowany rolnik hodowca koni,
 - b) mistrz – rolnik hodowca koni;
- 9) hodowca drobiu:
 - a) wykwalifikowany hodowca drobiu,
 - b) mistrz – hodowca drobiu;
- 10) hodowca zwierząt futerkowych:
 - a) wykwalifikowany hodowca zwierząt futerkowych,
 - b) mistrz – hodowca zwierząt futerkowych;
- 11) pszczelarz:
 - a) wykwalifikowany pszczelarz,
 - b) mistrz pszczelarz;
- 12) ogrodnik:
 - a) wykwalifikowany ogrodnik,
 - b) mistrz ogrodnik;
- 13) ogrodnik sadownik:

- a) wykwalifikowany ogrodnik sadownik,
 - b) mistrz – ogrodnik sadownik;
- 14) ogrodnik szkółkarz:
- a) wykwalifikowany ogrodnik szkółkarz,
 - b) mistrz – ogrodnik szkółkarz;
- 15) ogrodnik warzywnik:
- a) wykwalifikowany ogrodnik warzywnik,
 - b) mistrz – ogrodnik warzywnik;
- 16) ogrodnik upraw kwaciarskich:
- a) wykwalifikowany ogrodnik upraw kwaciarskich,
 - b) mistrz – ogrodnik upraw kwaciarskich;
- 17) ogrodnik pieczarkarz:
- a) wykwalifikowany ogrodnik pieczarkarz,
 - b) mistrz – ogrodnik pieczarkarz;
- 18) traktorzysta – wykwalifikowany traktorzysta;
- 19) traktorzysta kombajnista – wykwalifikowany traktorzysta kombajnista;
- 20) rolnik obsługi maszyn rolniczych – mistrz rolnik obsługi maszyn rolniczych;
- 21) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych:
- a) wykwalifikowany mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych,
 - b) mistrz – mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 22) rybak stawowy, tylko w przypadku gdy w gospodarstwie jest prowadzony chów i hodowla ryb:
- a) wykwalifikowany rybak stawowy,
 - b) mistrz – rybak stawowy;
- 23) rybak jeziorowy, tylko w przypadku gdy w gospodarstwie jest prowadzony chów i hodowla ryb:
- a) wykwalifikowany rybak jeziorowy,
 - b) mistrz – rybak jeziorowy;
- 24) rybak rzeczny, tylko w przypadku gdy w gospodarstwie jest prowadzony chów i hodowla ryb:
- a) wykwalifikowany rybak rzeczny,
 - b) mistrz – rybak rzeczny.

7. Inne formy wykształcenia rolniczego równoważne z uzyskaniem tytułów kwalifikacyjnych, o których mowa w ust. 6:

- 1) zespół przysposobienia rolniczego – ukończenie trzech stopni;
- 2) szkoła przysposobienia rolniczego.

Zakres kosztów kwalifikowalnych w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem

1. W zakres kosztów kwalifikowalnych mogą wchodzić koszty:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli służących do produkcji rolnej oraz do przechowywania, magazynowania, przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych lub sprzedaży bezpośredniej (łącznie ze zlokalizowanymi w tych budynkach pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi) wraz z zakupem, montażem instalacji technicznej, wyposażenia, koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka jest niezbędna w celu realizacji operacji;
- 2) zakupu lub instalacji maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, przechowywania, suszenia, magazynowania, przygotowywania produktów rolnych do sprzedaży, sprzedaży bezpośredniej, w szczególności: sprzętu do uprawy, pielęgnacji, ochrony, nawożenia oraz zbioru roślin, ciągników rolniczych, przyczep rolniczych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania lub składowania pasz, maszyn lub urządzeń do pojenia, zadawania pasz, urządzeń do pozyskiwania, przechowywania mleka;
- 3) zakupu gruntów rolnych, w części stanowiącej nie więcej niż 10% sumy kosztów kwalifikowalnych operacji wymienionych w pkt 1 i 2 oraz 4-10; zakup gruntów rolnych może stanowić koszt kwalifikowalny operacji, jeżeli jego cena nie przekracza wartości rynkowej, określonej na podstawie danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS); w przypadku gdy koszt zakupu przekracza wartość rynkową, za koszt kwalifikowalny uznaje się tylko kwotę nieprzekraczającą wartości rynkowej określonej przez GUS;
- 4) zakupu budynków lub budowli w części stanowiącej nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych operacji wymienionych w pkt 1 i 2 oraz 5-10, jeżeli zakup ten jest związany z celami operacji; w przypadku, gdy koszt

zakupu przekracza wartość rynkową, do kosztów kwalifikowalnych zalicza się wartość określoną jako wartość rynkowa;

- 5) zakładania, wyposażania sadów lub plantacji wieloletnich, w tym plantacji roślin energetycznych, w tym:
 - a) koszty zakupu materiału roślinnego (drzewa, krzewy, krzewinki oraz sadzonki, w tym sadzonki roślin energetycznych), do założenia plantacji, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat;
 - b) koszty grodzenia, wyposażania sadów i plantacji wieloletnich w niezbędne urządzenia techniczne i technologiczne;

Wyłączone są koszty zakładania plantacji choinek.

- 6) wyposażania pastwisk lub wybiegów dla zwierząt, w szczególności koszty grodzenia lub budowy wiat;
- 7) zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę, w tym: budowy ujęć wody, zakupu i instalacji urządzeń do uzdatniania, rozprowadzania, magazynowania wody, nawodnień ciśnieniowych;
- 8) zakupu, instalacji lub budowy budynków lub budowli, zakupu, instalacji maszyn lub urządzeń służących ochronie środowiska, w tym do składowania odchodów zwierzęcych lub odpadów, mycia lub czyszczenia sprzętu do produkcji rolnej; do oczyszczania ścieków pochodzących z gospodarstwa domowego oraz ścieków poprodukcyjnych; służących poprawie warunków utrzymania zwierząt lub poprawie higieny produkcji rolnej;
- 9) zakupu, instalacji lub budowy innych niż wymienione w pkt 7 i 8 elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym utwardzanie placów manewrowych, urządzenia do pozyskiwania energii odnawialnej);
- 10) zakupu komputerów i oprogramowania służącego wsparciu prowadzonej działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym programy księgowo;
- 11) koszty ogólne, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji w wysokości nie przekraczającej 10% pozostałych kwalifikowalnych kosztów inwestycyjnych objętych współfinansowaniem:
 - a) przygotowanie dokumentacji technicznej operacji w szczególności:

- kosztorysy,
 - projekty architektoniczne lub budowlane,
 - operaty wodnoprawne,
 - oceny/raporty oddziaływania na środowisko,
 - dokumentacja hydrologiczna lub geologiczna,
 - wrysy lub mapy geodezyjne,
 - projekty technologiczne,
 - wyceny dokonane przez rzeczoznawców,
- b) opłaty za patenty lub licencje,
- c) koszty nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, budowlanego lub konserwatorskiego.

Do kosztów zakupu towarów, o których mowa w pkt 1, 2 i 5-9 zaliczone mogą być koszty ich transportu do miejsca realizacji operacji.

2. Pomocą może zostać objęty zakup maszyn i urządzeń używanych, jeżeli:

- 1) w dniu sprzedaży nie były one starsze niż 5 –letnie,
- 2) nie zostały nabyte z wykorzystaniem pomocy krajowej lub pochodzącej z Unii Europejskiej,
- 3) ich cena nie przekracza wartości rynkowej i jest niższa od ceny nowych podobnych maszyn i urządzeń,
- 4) mają właściwości techniczne niezbędne do realizacji operacji i spełniają obowiązujące normy i standardy,
- 5) ich zakup będzie potwierdzony fakturą oraz dowodem dokonania płatności bezgotówkowej.

Nie stanowi kosztu kwalifikowalnego zakup używanego sprzętu komputerowego

3. Koszty zakupu budynków lub budowli oraz gruntu, na którym są one wzniesione, uznaje się za kwalifikujące się do współfinansowania, jeżeli:

- 1) zakup ten jest ściśle związany z celami operacji;
- 2) opinia niezależnego rzeczoznawcy stanowi, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej;
- 3) opinia niezależnego rzeczoznawcy stanowi, że budynek lub budowla spełnia obowiązujące przepisy krajowe lub opinia ta wymienia elementy, które nie spełniają tych przepisów; w takim przypadku zakup nieruchomości może być uznany

za koszt kwalifikowalny pod warunkiem, że operacja uwzględniła pełne dostosowanie budynku lub budowli do obowiązujących przepisów;

4) w odniesieniu do budynku lub budowli, w ciągu ostatnich 10 lat nie została przyznana pomoc krajowa lub pochodząca z Unii Europejskiej.

4. W przypadku gdy operacja dotyczy zakupu budynków lub budowli wraz z gruntem, na którym zostały one wzniesione lub w przypadku zakupu gruntów rolnych, w akcie notarialnym powinien zostać wyodrębniony:

1) koszt zakupu samego budynku oraz tej części gruntu, na której jest on wzniesiony;

2) koszt zakupu pozostałego gruntu;

3) koszt zakupu pozostałych składników nieruchomości.

5. Zakupy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5-9 mogą być dokonywane poprzez leasing, jeżeli w okresie realizacji programu, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną nastąpi przeniesienie własności towaru na beneficjenta.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, kosztem kwalifikowalnym może być suma rat kapitałowych w wysokości nie wyższej niż wartość początkowa netto środka trwałego będącego przedmiotem umowy leasingu.

Część raty leasingowej obejmująca marżę (zysk) finansującego, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżących oraz opłaty ubezpieczeniowe nie jest zaliczana do kosztów kwalifikowalnych.

7. W ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem podatek VAT nie stanowi kosztu kwalifikowalnego.

8. Jeżeli planowany koszt kwalifikowalny zadania, w kwocie netto, jest wyższy niż 50 tys. zł, wnioskodawca jest obowiązany do uzasadnienia zakupu danego przedmiotu w ramach zadania, poprzez załączenie do wniosku o przyznanie pomocy kopii zapytania ofertowego sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję wraz z potwierdzeniem jego wysłania oraz odpowiadającej mu oferty na zakup lub wykonanie zadania.

Wymóg przedstawiania oferty nie dotyczy zadań polegających na zakupie gruntów, budynków, budowli, robót modernizacyjnych i budowlanych oraz zakupie maszyn i urządzeń używanych.

Dokumenty, jakie dołącza się do wniosku o przyznanie pomocy

1. Do wniosku o przyznanie pomocy wnioskodawca będący osobą fizyczną dołącza:
 - 1) kopię dokumentu tożsamości w części dotyczącej danych osobowych;
 - 2) dokument potwierdzający posiadane kwalifikacje zawodowe;
 - 3) zaświadczenie potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych wymaganych przy udzielaniu pomocy w zakresie analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego obywatelstwo posiada wnioskodawca – jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego;
 - 4) oświadczenie współposiadacza gospodarstwa, że wyraża on zgodę na ubieganie się o pomoc – w przypadku gdy operacja jest realizowana w gospodarstwie stanowiącym przedmiot współposiadania.
2. Do wniosku o przyznanie pomocy wnioskodawca będący osobą prawną lub spółką prawa handlowego nieposiadającą osobowości prawnej, dołącza:
 - 1) odpis z rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, wydany nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
 - 2) dokument potwierdzający posiadanie wymaganych kwalifikacji zawodowych przez osobę wchodzącą w skład organu osoby prawnej albo wspólnika spółki prawa handlowego nieposiadającej osobowości prawnej lub przez osobę zatrudnioną do prowadzenia gospodarstwa;
 - 3) oświadczenie wnioskodawcy o prowadzeniu gospodarstwa, w okresie 5 lat od dnia dokonania ostatniej płatności w ramach operacji przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje zawodowe.
3. W przypadku gdy o pomoc ubiegają się wspólnicy spółki cywilnej, do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się:
 - 1) umowę spółki cywilnej;
 - 2) uchwałę wspólników spółki cywilnej upoważniającą wspólnika tej spółki do złożenia wniosku w imieniu wspólników – jeżeli taka uchwała została podjęta;
 - 3) zaświadczenie o nadaniu numeru w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON);

- 4) dokumenty dotyczące każdego ze wspólników spółki cywilnej, o których mowa w:
 - a) ust. 1 pkt 1 i 4 – w przypadku wspólnika będącego osobą fizyczną,
 - b) ust. 2 pkt 1 – w przypadku wspólnika będącego osobą prawną lub spółką prawa handlowego nieposiadającą osobowości prawnej;
 - 5) dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 lub ust. 2 pkt 2 – w odniesieniu do wspólnika, który prowadzi gospodarstwo, w którym jest realizowana operacja.
4. Do wniosku o przyznanie pomocy, oprócz dokumentów wymienionych w ust. 1– 3, dołącza się:
- 1) plan rozwoju gospodarstwa (biznesplan);
 - 2) zapytanie ofertowe sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję, wraz z potwierdzeniem jego wysłania oraz odpowiadającą mu ofertę, na zakup lub wykonanie zadań - w przypadku zadania, którego planowany koszt w kwocie netto przekracza 50 tys. złotych;
 - 3) promesę leasingową dotyczącą planowanego zakupu wraz z planowanym harmonogramem spłat rat leasingowych w rozbiciu na część kapitałową (równą wartości początkowej netto przedmiotu leasingu) i część odsetkową (stanowiącą marżę finansującego);
 - 4) dokument potwierdzający tytuł prawny do gospodarstwa, w którym będzie realizowana operacja;
 - 5) wypis z ewidencji gruntów i budynków - jeżeli wnioskodawca nie ubiegał się o płatności bezpośrednie, lub od czasu złożenia ostatniego wniosku o płatności nastąpiły zmiany własnościowe w gospodarstwie;
 - 6) pełnomocnictwo, jeżeli zostało udzielone;
 - 7) plan sprzedaży lub umowa przedwstępna na zbycie całości produkcji wytwarzanej w gospodarstwie w dziedzinie, której dotyczy operacja - jeżeli operacja dotyczy wzrostu produkcji;
 - 8) dokument potwierdzający wysokość kwot (limitów) produkcji przyznanych wnioskodawcy na podstawie odrębnych przepisów - jeżeli operacja bezpośrednio dotyczy wzrostu produkcji w dziedzinie objętej kwotowaniem (limitowaniem) produkcji;

- 9) oświadczenie właściciela nieruchomości, że wyraża on zgodę na realizację operacji – w przypadku gdy planowana inwestycja trwale związana jest z nieruchomością rolną, będącą w posiadaniu zależnym;
- 10) w przypadku gdy operacja dotyczy robót budowlanych:
- a) kosztorys inwestorski, który powinien zawierać:
 - nazwę obiektu lub robót budowlanych z podaniem lokalizacji,
 - imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy oraz podpis wnioskodawcy,
 - imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu opracowującego kosztorys oraz jego podpis,
 - datę opracowania kosztorysu,
 - ogólną charakterystykę obiektu lub robót budowlanych, zawierającą krótki opis techniczny wraz z istotnymi parametrami, które określają wielkość obiektu lub robót budowlanych,
 - przedmiar wraz z wyliczeniem ilości robót budowlanych,
 - kalkulację sporządzoną metodą uproszczoną lub szczegółową w zależności od sposobu wykonywania robót budowlanych z podaniem podstawy wyceny, przy czym kalkulacja szczegółowa jest wymagana jedynie w przypadku, gdy nie wszystkie roboty budowlane w ramach operacji są zlecane do wykonania,
 - wartość kosztorysową robót budowlanych,
 - tabelę wartości elementów scalonych,
 - b) plany sytuacyjne lokalizacji miejsc wykonania robót budowlanych oraz rysunki charakterystyczne,
 - c) zestawienie materiałów budowlanych wykonane na podstawie normatywnych wskaźników zużycia materiałów w robotach budowlanych – wymagane w przypadku, gdy załącznikiem do wniosku o przyznanie pomocy jest kosztorys wykonany metodą kalkulacji szczegółowej,
 - d) pozwolenie na budowę lub w przypadku gdy przedmiotem operacji jest wykonanie studni głębinowej – decyzja o zatwierdzeniu operacji prac geologicznych - jeżeli na podstawie przepisów prawa budowlanego lub przepisów prawa geologicznego i górniczego istnieje obowiązek uzyskania tych pozwoleń;

e) zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych, właściwemu organowi, potwierdzone przez ten organ, wraz z:

– oświadczeniem wnioskodawcy, że w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia zamiaru wykonania robót budowlanych, właściwy organ nie wniósł sprzeciwu

lub

– zaświadczeniem wydanym przez właściwy organ, że nie wniósł sprzeciwu wobec zgłoszonego zamiaru wykonania robót budowlanych.

5. W przypadku ukończenia studiów na kierunku przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej innym niż:

- 1) rolnictwo,
- 2) ogrodnictwo,
- 3) weterynaria,
- 4) melioracje wodne lub inżynieria środowiska,
- 5) technika rolnicza i leśna,
- 6) zootechnika,
- 7) architektura krajobrazu

- do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się oświadczenie wnioskodawcy o ukończeniu studiów na kierunku przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej, potwierdzone przez szkołę wyższą, w której wnioskodawca ukończył dany kierunek studiów.

6. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 4, ust. 4 pkt 1, 2, 6 i 11 oraz ust. 5, składa się na formularzach udostępnianych przez Agencję.

7. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 3, ust. 4 pkt 7 - w części dotyczącej planu sprzedaży oraz ust. 4 pkt 10 lit. e w części dotyczącej oświadczenia, składa się w oryginale.

8. W przypadku dokumentów innych niż wymienione w ust. 6 i 7, do wniosku o przyznanie pomocy można złożyć ich kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem przez notariusza, podmiot, który wydał dokument, albo pracownika Agencji.

9. W przypadku gdy dokumenty, o których mowa w ust. 1 – 4, nie są wystarczające do potwierdzenia spełniania warunków przyznania pomocy, Agencja może żądać od wnioskodawcy złożenia dodatkowych dokumentów.

Zobowiązania beneficjenta zawarte w umowie

Umowa zawiera zobowiązania beneficjenta do:

- 1) osiągnięcia celu operacji i jego zachowania przez 5 lat od dnia dokonania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją”, płatności ostatecznej;
- 2) nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr, wybudowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz do wykorzystywania ich zgodnie z przeznaczeniem w okresie realizacji i rozliczania operacji, a następnie przez 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej;
- 3) prowadzenia działalności rolniczej, bez zmiany miejsca jej prowadzenia, w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, a następnie przez 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej;
- 4) spełniania w gospodarstwie standardów, do których dostosowanie nastąpiło w związku z realizacją inwestycji dostosowawczej, w okresie rozliczania operacji, a następnie przez 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności ostatecznej;
- 5) zapewnienia, że w okresie od dnia przyznania pomocy do dnia dokonania płatności ostatecznej, a następnie przez 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej, co najmniej jedna osoba wchodząca w skład organu osoby prawnej, do zakresu działania której należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, objętym pomocą lub osoba zatrudniona do prowadzenia takiego gospodarstwa, będzie posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
- 6) umożliwienia przedstawicielom Agencji dokonywania wizytacji w miejscu realizacji operacji;
- 7) umożliwienia przedstawicielom Agencji lub innym upoważnionym do tego podmiotom dokonywania audytów i kontroli dokumentów związanych z realizacją operacji lub audytów i kontroli w miejscu realizacji operacji oraz w siedzibie beneficjenta w okresie realizacji i rozliczenia operacji oraz w okresie 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej;

- 8) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją operacji w okresie realizacji i rozliczenia operacji, a następnie w okresie 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności ostatecznej;
- 9) udostępniania danych niezbędnych do monitorowania i oceny Programu;
- 10) niezwłocznego informowania Agencji o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej statusu beneficjenta, jego gospodarstwa lub operacji, w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację operacji zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub wywiązanie się z obowiązków określonych w pkt 1-8;
- 11) złożenia w Agencji, nie później niż 2 miesiące przed planowaną datą złożenia wniosku o płatność pośrednią, w związku z realizacją etapu, w ramach którego po raz pierwszy ujęte zostaną koszty leasingu:
 - a) umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat,
 - b) oryginał albo kopię potwierdzonej za zgodność z oryginałem przez finansującego faktury sprzedaży przedmiotu umowy leasingu wystawionej przez zbywcę na rzecz finansującego.

Dokumenty, jakie dołącza się do wniosku o płatność

Do wniosku o płatność beneficjent dołącza następujące dokumenty:

- 1) faktury lub dokumenty o równoważnej wartości dowodowej oraz, w przypadku gdy przedmiot umowy został nabyty poprzez leasing, faktury wystawione przez finansującego na rzecz korzystającego (beneficjenta), noty obciążeniowe w przypadku leasingu finansowego – kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji;
- 2) dowody zapłaty - kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji;
- 3) dokumenty potwierdzające odbiór lub wykonanie prac, w tym decyzje, pozwolenia lub opinie organów administracji publicznej, jeżeli z odrębnych przepisów wynika obowiązek ich uzyskania w związku z realizacją operacji - oryginał lub kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji, notariusza lub podmiot, który wydał dokument;
- 4) zaświadczenie z banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, wskazujące rachunek bankowy lub rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej beneficjenta lub jego cesjonariusza, na który mają być przekazane środki finansowe - oryginał (dołączony do pierwszego wniosku o płatność);
- 5) umowy z dostawcami lub wykonawcami zawierające specyfikację będącą podstawą wystawienia każdej z przedstawionych faktur lub innych dokumentów o równoważnej wartości dowodowej – jeżeli nazwa towaru lub usługi w przedstawionej fakturze lub dokumencie o równoważnej wartości dowodowej, odnosi się do umów zawartych przez beneficjenta lub nie pozwala na precyzyjne określenie kosztów kwalifikowalnych – kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji;
- 6) uzasadnienie zmian dokonanych w poszczególnych pozycjach zestawienia rzeczowo – finansowego z realizacji operacji, w przypadku, gdy koszty kwalifikowalne wzrosły o więcej niż 10% w stosunku do wartości zapisanych

w zestawieniu rzeczowo - finansowym operacji, stanowiącym załącznik do umowy – oryginał;

- 7) oświadczenie beneficjenta w odniesieniu do maszyn i urządzeń objętych współfinansowaniem, że został im nadany znak "CE" - dotyczy maszyn i urządzeń objętych współfinansowaniem, jeżeli został im nadany znak "CE" – oryginał;
- 8) atesty lub certyfikaty, lub deklaracje zgodności, lub jakości, lub inne równoważne dokumenty, jeżeli obowiązek ich uzyskania wynika z prawa krajowego w odniesieniu do maszyn i urządzeń objętych współfinansowaniem w przypadku, gdy nie został im nadany znak "CE" - kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji lub sprzedającego lub przedstawiciela sprzedającego (dokumenty składane wraz z wnioskiem o płatność w ramach etapu, w którym następuje rozliczenie zadania wymagającego uzyskania takich dokumentów);
- 9) dowód rejestracyjny - jeżeli jest wymagany odrębnymi przepisami, lub świadectwo homologacji - jeżeli ciągnik lub przyczepa rolnicza nie został zarejestrowany - dotyczy ciągników oraz przyczep rolniczych objętych współfinansowaniem – kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji;
- 10) sprawozdanie z realizacji operacji, (dołączone do wniosku o płatność ostateczną) – na formularzu udostępnionym przez Agencję – oryginał;
- 11) opinie, zaświadczenia, pozwolenia z zakresu standardów w zakresie ochrony środowiska, higieny oraz warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie - oryginał lub kopia; dokument obowiązkowy w przypadku, gdy operacja obejmuje inwestycję związaną z poprawą standardów w zakresie ochrony środowiska, higieny oraz warunków utrzymania zwierząt;
- 12) dokument potwierdzający wysokość kwot (limitów) produkcji przyznanych beneficjentowi na podstawie odrębnych przepisów – w przypadku gdy operacja dotyczyła wzrostu produkcji w dziedzinie objętej kwotowaniem (limitowaniem) produkcji - kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji;

- 13) wycena wraz z opinią rzeczoznawcy wpisanego do centralnego rejestru rzeczoznawców, stwierdzająca, że budynek lub budowla zakupione przez Beneficjenta, spełniają wymagania określone w przepisach prawa krajowego lub wymieniająca elementy, które nie spełniają tych przepisów – oryginał lub kopia;
- 14) wycena wraz z opinią rzeczoznawcy stwierdzająca, że cena zakupu maszyn, urządzeń używanych nie przekracza ich wartości rynkowej oraz, że posiadają one właściwości techniczne niezbędne do realizacji operacji i spełniają obowiązujące normy i standardy - oryginał albo kopia poświadczona za zgodność z oryginałem przez notariusza, rzeczoznawcę, który wydał opinię albo pracownika Agencji;
- 15) oświadczenie beneficjenta potwierdzające, że na zakupioną nieruchomość w ciągu ostatnich 10 lat nie została przyznana pomoc krajowa lub wspólnotowa – oryginał;
- 16) w przypadku gdy operacja dotyczy maszyn lub urządzeń używanych - oryginał oświadczenia sprzedającego, określającego ich pochodzenie oraz potwierdzającego, że:
 - a) w ciągu ostatnich 5 lat do dnia sprzedaży nie zostały one nabyte ze środków pomocy krajowej lub wspólnotowej,
 - b) w dniu sprzedaży nie były starsze niż 5-letnie;
- 17) wypis z ewidencji gruntów i budynków, dotyczący gruntów będących przedmiotem zakupu, dokumentujący powierzchnię gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych – w przypadku gdy operacja obejmowała zakup gruntów rolnych - oryginał lub kopia;
- 18) wypis ze świadectwa oceny materiału szkółkarskiego lub, w przypadku gdy w krajowym rejestrze nie wpisano żadnej odmiany gatunku rośliny, który jest wymieniony w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie, „dokument dostawcy” potwierdzający zakup materiału nasadzeniowego wytworzonego w kategorii CAC (Conformitas agraria communitatis) – kopia;
- 19) kosztorys powykonawczy wykonany metodą kalkulacji szczegółowej uwzględniający istotne odstępstwa wraz z zestawieniem zużytych materiałów wyliczonym na podstawie kosztorysu oraz rysunki zamienne do projektu

budowlanego – kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji; dokument jest składany w przypadku gdy zrealizowano roboty budowlane z odstępstwami, o których mowa w art. 36a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414, z późn. zm.) i jednocześnie nie zawarto wynikającego z tych odstępstw aneksu do umowy.

2. W przypadku zapłaty dokonywanej w formie bezgotówkowej dowodem zapłaty, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może być w szczególności: wyciąg bankowy lub każdy dokument bankowy potwierdzający dokonanie płatności, lub zestawienie przelewów dokonanych przez bank beneficjenta lub polecenie przelewu.

3. W przypadku zapłaty dokonywanej w formie gotówkowej, jako dowód zapłaty, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, należy przedstawić w szczególności: oświadczenie wystawcy faktury lub dokumentu o równoważnej wartości dowodowej o dokonaniu zapłaty przez beneficjenta sporządzone w formie odrębnego dokumentu lub w formie odpowiedniej adnotacji na fakturze lub dokumencie o równoważnej wartości dowodowej lub dokument KP (Kasa Przyjmie).

4. Oryginały faktur lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej, o których mowa w ust. 1 pkt 1 oraz dowody zapłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 2, po wykonaniu ich kopii są zwracane beneficjentowi.

5. Oryginały faktur i dokumentów o równoważnej wartości dowodowej oznacza się adnotacją „Przedstawiono do refundacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013”.

6. Dokument, o którym mowa w ust. 1 pkt 10, sporządza się na formularzu udostępnionym przez Agencję.

7. Kopie dokumentów składanych wraz z wnioskiem o płatność powinny być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez notariusza, podmiot, który wydał dokument, albo pracownika Agencji, chyba że w treści ich opisu określono inaczej.

8. Oryginały dokumentów przechowywane przez beneficjenta mogą stanowić przedmiot kontroli w jego siedzibie.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 stanowi wykonanie upoważnienia zawartego art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr ..., poz. ...).

Projektowane rozporządzenie określa szczególne warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy;
- 2) szczególne wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- 3) szczególne wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa;
- 4) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach Unii Europejskiej, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

Określając warunki przyznawania pomocy zdefiniowano szczegółowo wysokość oraz zakres pomocy, kryteria dotyczące beneficjenta i inwestycji. Projekt rozporządzenia reguluje także kwestie rozpatrywania wniosków i zawierania umów, wypłaty oraz zwrotu pomocy.

Projektowane rozporządzenie ma na celu wprowadzenie do systemu prawnego podstawowych zasad funkcjonowania działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego PROW na lata 2007-2013, istotnych z punktu widzenia potencjalnych beneficjentów i beneficjentów.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu

notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt rozporządzenia znajduje się w programie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie dotyczy potencjalnych beneficjentów i beneficjentów działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, którymi mogą być osoby fizyczne, wspólnicy spółek cywilnych, osoby prawne, spółki prawa handlowego nieposiadające osobowości prawnej, prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą jako posiadacze samoistni lub zależni gospodarstw. Pomoc może być przyznana potencjalnemu beneficjentowi, który spełnia warunek dotyczący kwalifikacji zawodowych oraz nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1975/2006 z dnia 7 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w zakresie wprowadzenia procedur kontroli, jak również wzajemnej zgodności w odniesieniu do środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto:

1) w przypadku osób fizycznych, pomoc może być przyznana osobie, która w dniu ubiegania się o pomoc spełnia następujące warunki:

a) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,

b) jest pełnoletnia i nie ukończyła wieku 60 lat - w przypadku kobiet oraz 65 lat – w przypadku mężczyzn,

c) nie ma ustalonego prawa do emerytury albo okresowej lub stałej renty przyznanej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy bądź z tytułu niezdolności do pełnienia służby;

2) w przypadku osób prawnych oraz spółek prawa handlowego nieposiadających osobowości prawnej pomoc może być przyznana, jeżeli podmiot jest wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Przyjęcie projektowanego rozporządzenia nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetu państwa, związanych z koniecznością współfinansowania tego działania przez budżet krajowy w wysokości 25% środków finansowych. Zapotrzebowanie na środki finansowe na współfinansowanie tego działania w ramach PROW na lata 2007-2013 z budżetu krajowego zostało przewidziane w ustawie budżetowej. Środki finansowe (75%) przewidziane na udzielanie wsparcia w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” będą pochodzić z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Szacowana liczba beneficjentów w okresie 2007 – 2013 wyniesie co najmniej 13,2 tys.

Ponadto wydatki z budżetu państwa będą związane z finansowaniem kosztów obsługi wniosków oraz prowadzenia działań kontroli na miejscu. Wydatki te zostaną pokryte z planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na kolejne lata.

3. Wpływ projektowanego rozporządzenia na rynek pracy

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało pozytywny wpływ na rynek pracy, w związku z tworzeniem nowych miejsc pracy, niezbędnych do realizacji inwestycji modernizacyjnych w gospodarstwach.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki, stymulując rozwój sektora rolnego.

5. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało wpływ na rozwój obszarów wiejskich na terenie całego kraju.

6. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie przesłany do zaopiniowania do Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Projekt rozporządzenia zostanie również wysłany do:

- 1) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych;
- 2) Sekretariatu Rolnictwa Komisji Krajowej NSZ „Solidarność”;
- 3) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”;
- 4) Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”;
- 5) Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych;
- 6) Federacji Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych;
- 7) Związku Zawodowego Centrum Narodowe Młodych Rolników;
- 8) Federacji Związków Producentów Rolnych;
- 9) Krajowej Rady Izb Rolniczych;
- 10) Krajowej Izby Gospodarczej, Komitetu Rolnictwa i Obrotu Rolnego;
- 11) Związku Zawodowego Rolników „Ojczyzna”;
- 12) Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich;
- 13) Krajowej Rady Spółdzielczej.

Opracowano w Departamencie
Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Akceptował:

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym: